

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2013, sp. zn. 4 Tdo 859/2013, ECLI:CZ:NS:2013:4.TDO.859.2013.1

Číslo: 10/2015

Právní věta:

Trestní stíhání podle čl. II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013, vyhlášené pod č. 1/2013 Sb. (dále jen „amnestie“), je za splnění dalších podmínek možno zastavit jen v případě, že celková doba neskončeného trestního stíhání činila více než 8 let, a to k datu vyhlášení amnestie.

Neskončeným trestním stíháním ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř. je ta část trestního řízení, která počíná zahájením trestního stíhání (sdělením obvinění), tj. oznámením usnesení o zahájení trestního stíhání osobě, u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že spáchala trestný čin (§ 160 tr. ř.) až do právní moci rozsudku (§ 120, § 139 tr. ř.), trestního příkazu (§ 314e odst. 7 tr. ř.), případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé (např. usnesení o zastavení trestního stíhání podle § 172 tr. ř.).

Do celkové doby trvání neskončeného trestního stíhání však nelze zahrnout tu část trestního řízení, která mu obvykle předchází, a tou je tzv. prověřování podle § 158 a násl. tr. ř. To platí i v případě, kdy státní zástupce zruší usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání a uloží mu ve věci znovu jednat a rozhodnout, neboť věc se vrací do stádia tzv. prověřování (§ 158 a násl. tr. ř.). Naproti tomu dobu, po níž již bylo trestní stíhání vedeno před tímto rozhodnutím státního zástupce, je pro účely aplikace čl. II amnestie nutno zahrnout do celkové doby trvání neskončeného trestního stíhání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.09.2013

Spisová značka: 4 Tdo 859/2013

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Abolice, Zastavení trestního stíhání

Předpisy: §38 Zákona č. 182/2006 Sb.
§391 Zákona č. 182/2006 Sb.
§395 Zákona č. 182/2006 Sb.
§398 Zákona č. 182/2006 Sb.
§406 Zákona č. 182/2006 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněných: 1) V. V., 2) J. A. a 3) D. P. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. 4 To 5/2013, i předchozí usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. 46 T 11/2006, a Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 10. 1. 2013 sp. zn. 46 T 11/2006 podle § 231 odst. 1 tr. ř. za použití § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodů uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněných V. V., J. A. a D. P. stíhaných pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. pro skutek, který měli spáchat tím, že obviněný V. V. v období od 19. 1. 1999 do 12. 3. 2002 jako společník a jednatel spol. M. C., spol. s r.o., se sídlem P. 1, K. 7, a obviněný J. A. v době od 8. 5. 2001 do 12. 3. 2002 jako jednatel společnosti M. C., spol. s r.o., která není a nebyla nositelem devizové licence České národní banky k obchodování s devizovými hodnotami, ani držitelem povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry od Komise pro cenné papíry, a obviněný D. P. v době od 19. 1. 1999 do 12. 3. 2002 jako ustanovený ředitel společnosti R. D. corp. se sídlem W. C. 1, R. T., T., B. p. o., která rovněž není registrována jako obchodník na mezinárodních burzovních trzích, získávali prostřednictvím smluvně najatých obchodních zástupců jménem spol. M. C. od různých fyzických a právnických osob finanční prostředky pod záminkou jejich zhodnocení nákupem a prodejem měn na devizovém trhu (tzv. forexové obchody), které klienti skládali na účet společnosti M. C., spol. s r.o. – č. účtu ... vedený u eB. a účty společnosti R. D. corp. – č. účtů, a ... vedené u eB., E. B., a.s., nyní u Č. s., a.s., obvinění takto vložené finanční prostředky klientů vybírali v hotovosti, přičemž klientům zasílali fiktivní výpisy o prováděných obchodech na devizových trzích, čímž je uváděli v omyl tvrzením o investování vložených finančních prostředků do probíhajících obchodů na mezinárodním devizovém trhu a způsobili jim tak celkovou škodu ve výši 25 871 510,- Kč, a to zde konkrétně jmenovaným 87 poškozeným.

Stížnost státního zástupce, kterou proti uvedenému rozhodnutí podal, byla usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013 sp. zn. 4 To 5/2013 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta.

Uvedené usnesení napadl nejvyšší státní zástupce dovoláním, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., neboť bylo podle něj rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. c) tr. ř. (tj. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 2013 o zastavení trestního stíhání obviněných), aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí (tímto usnesením bylo zastaveno trestní stíhání obviněných, ačkoli městský soud v posuzovaném případě nesprávně aplikoval čl. II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013, vyhlášené pod č. 1/2013 Sb. /dále jen „amnestie“/), a Vrchní soud v Praze jako soud stížnostní zamítl stížnost podanou státním zástupcem, který toto pochybení vytýkal.

Nejvyšší státní zástupce nejprve rekapituloval dosavadní průběh řízení a vydaná rozhodnutí ve věci. Poté uvedl, že nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, a později se způsobem, jakým se Vrchní soud v Praze vypořádal se stížnostní námitkou státního zástupce týkající se nemožnosti naplnění podmínky čl. II amnestie, tedy že od zahájení trestního stíhání obviněných uplynulo k datu vydání amnestijního rozhodnutí více než osm let, přestože k zahájení trestního stíhání obviněných došlo nejdříve po 30. 3. 2005. Vrchní soud se touto námitkou v odůvodnění svého rozhodnutí podrobně zabýval a shrnul, že rozhodující je to, že trestní stíhání obviněných bylo řádně zahájeno již usnesením ze dne 11. 8. 2003 bez ohledu na to, že toto usnesení bylo z podnětu stížností obviněných státní zástupkyní zrušeno. Vrchní soud se domnívá, že první usnesení nebylo nicotné ani neprojevovalo znaky libovůle, ale bylo pouze předčasné, když již tehdy bylo podloženo důkazy, které bylo třeba pouze doplnit. Podle názoru soudu se z tohoto důvodu jednalo o relevantní akt, od něhož se odvíjí další procesní náležitosti.

Dovolatel přisvědčil Vrchnímu soudu v Praze, že soudní praxe (zejména citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2009, sp zn. [5 Tdo 1469/2008](#)) jistým způsobem vyhodnotila a popsala účinky usnesení o zahájení trestního stíhání, jež bylo zatíženo určitou vadou, pro níž bylo později nahrazeno novým usnesením, ve vztahu k promlčení trestního stíhání (resp. trestní odpovědnosti) podle § 67 odst. 3 písm. a) tr. zák. (resp. podle § 34 odst. 4 písm. a/ tr. zákoníku). Při výkladu uvedeného je ovšem podle dovolatele nutné vycházet z toho, že promlčení je institutem hmotně právním, k jehož naplnění dochází obecně vzato v případě absence vůle orgánů činných v trestním řízení stíhat určitého pachatele pro určitý skutek. Proto i usnesení o zahájení trestního stíhání, byť zatížené jistou vadou, a následně zrušené a nahrazené bezvadným, je-li projevem zmíněné vůle, běh promlčecí doby přerušuje.

Abolice v podobě čl. II amnestie představuje institut procesní, který ukládá jistý procesní postup (zastavení) v řízeních, v nichž nastaly k určitému okamžiku konkrétní podmínky. Jelikož se jedná o institut projevující se v rovině procesního práva, nelze podle nejvyššího státního zástupce vycházet se shora uvedených judikatorních závěrů, které hodnotí účinky vadného usnesení o zahájení trestního stíhání z hlediska jeho hmotně právních dopadů a nezabývají se posouzením účinků procesních. Při takovém posouzení takto vadné zahájení trestního stíhání z hlediska procesního zákonem předvídané účinky nemá. Po procesní stránce je vadné zahájení trestního stíhání, resp. příslušný úkon orgánu činného v trestním řízení fakticky nulitní.

Usnesení policejního orgánu ze dne 11. 8. 2003, jímž bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání obviněných V., A. a P. pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaného ve formě spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. ve vztahu k 87 poškozeným, bylo z podnětu stížnosti obviněných P. a V. přezkoumáno státní zástupkyní Městského státního zastupitelství v Praze a podle § 149 odst. 1 tr. ř. usnesením ze dne 21. 10. 2003 sp. zn. KZv 166/2003 zrušeno, jako nezákonné. Státní zástupkyně podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. uložila policejnímu orgánu, aby ve věci znovu jednal a rozhodl. Ve věci posléze probíhalo prověřování podle § 158 tr. ř., a až 30. 3. 2005 policejní orgán znovu rozhodl usnesením o zahájení trestního stíhání všech obviněných podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. spáchaného ve formě spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. ve vztahu k 91 poškozeným, a dále usnesením ze dne 15. 11. 2005 podle § 160 odst. 1, 5 tr. ř. zahájil (rozšířil) trestní stíhání všech tří obviněných pro dílčí útoky pokračujícího trestného činu. Stížnosti obviněných podané proti těmto usnesením již byly státní zástupkyní zamítnuty jako nedůvodné. V době před datem 30. 3. 2005 tudíž trestní stíhání nebylo vedeno řádně a v souladu se zákonnými podmínkami. Dobu před tímto datem proto nelze podle nejvyššího státního zástupce do doby, jež uplynula od zahájení, započítat, když řízení se nacházelo toliko ve fázi prověřování. Dobu prověřování však amnestie nezahrnuje do svého článku II, když tento neshledává relevantním okamžik sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení či jiný okamžik ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř. Takovému závěru nasvědčuje i skutečnost, že je třeba z pohledu práva obviněného na obhajobu pohlížet na úkony provedené sice po prvním (zrušeném) usnesení o zahájení trestního stíhání, avšak před procesně bezvadným usnesením o zahájení trestního stíhání, jako na úkony učiněné před zahájením trestního stíhání. Od vydání prvního procesně bezvadného usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných, tj. ode dne 30. 3. 2005, potažmo do jeho doručení obviněným, do dne 1. 1. 2013 amnestijním rozhodnutím předpokládaná doba osmi let neuplynula.

Podání dovolání v neprospěch obviněných podle nejvyššího státního zástupce nebrání ani ustanovení § 265p odst. 2 písm. b) tr. ř., neboť ve věci nemělo být rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii vůbec aplikováno, protože se na čin, který byl předmětem trestního řízení, nevztahuje. Zmíněné ustanovení § 265p odst. 2 písm. b) tr. ř. dopadá pouze na ty případy, v nichž mimořádný opravný prostředek nesměruje přímo a výlučně proti samotné aplikaci rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii.

Nejvyšší státní zástupce proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013 sp. zn. 4 To 5/2013, i předcházející usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 2013 sp. zn. 46 T 11/2006, jakož i všechna další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud zjistil, že dovolání nejvyššího státního zástupce směřující proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013, sp. zn. 4 To 5/2013, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce je podle ustanovení § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání (pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného), zároveň jeho dovolání splňuje náležitosti obsahu dovolání podle ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř., a bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

Podstatou podaného dovolání je otázka, v jakých případech je možné aplikovat článek II amnestie, a zda v projednávané věci byly splněny podmínky pro jeho použití. Zde je třeba uvést, že danou problematikou se v celé řadě podstatných okolností již zabývalo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013 sp. zn. [8 Tdo 661/2013](#), v němž bylo zmíněno, že právo prezidenta republiky udílet amnestii je zakotveno v čl. 63 odst. 1 písm. k) Ústavy České republiky č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), podle něhož prezident má právo udělovat amnestii. Jde o akt aplikace práva, který vykazuje určité normativní prvky, má hromadnou povahu (na rozdíl od milosti podle § 62 písm. g/ nebo § 63 písm. j/ Ústavy, která se týká jen individuálních osob) tzn., že směřuje vůči blíže nevymezenému počtu osob, které však musí splňovat podmínky stanovené v amnestijním rozhodnutí. Na základě ústavního zákona č. 71/2012 Sb. byl s účinností od 1. 10. 2012 nově v ustanovení § 63 odst. 3 Ústavy zakotven požadavek i ve vztahu k amnestii podle čl. 63 písm. k) Ústavy na spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

Článek II amnestie je aboličním rozhodnutím, tj. příkazem, aby se trestní stíhání nezahajovalo nebo aby se v již zahájeném trestním stíhání nepokračovalo. V případě jeho aplikace se postupuje podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., podle něhož trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii.

Z uvedeného je zřejmé, že právo prezidenta na vymezení podmínek abolice, za nichž se nemají konat trestní stíhání, tj. stanovení rozsahu konkrétního aboličního rozhodnutí, není Ústavou nikterak ohraničeno. Může být proto v každém konkrétním rozhodnutí o amnestii využito v jiném rozsahu a za jiných podmínek, než tomu bylo v předešlých amnestiích, a tudíž je i dopad každé konkrétní amnestie v tomto ohledu jiný. Z těchto důvodů je nutné konkrétní rozhodnutí prezidenta o amnestii aplikovat v souladu s jeho zněním, jak bylo vyhlášeno. K takové aplikaci, která přísluší výhradně soudu, je nutné přistupovat při zachování základních principů obecné spravedlnosti, zejména zásady rovnosti práva na soudní ochranu a jinou právní ochranu, která vyplývá z čl. 36 až 40 Listiny základních práv a svobod (vyhlášené pod č. 2/1993 Sb. usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 jako součásti ústavního pořádku České republiky dále jen „Listina“) a při důsledném zachování principu vymezeného v čl. 95 odst. 1 Ústavy. Na základě těchto základních zásad je nezbytné postupovat při aplikaci amnestijního rozhodnutí vydaného prezidentem, a to s důrazem na to, že „princip právního státu vychází z priority občana před státem, a tím i z priority základních občanských a lidských práv a osob. V povaze právního státu je však obsaženo také vědomí, že taková opatření je třeba minimalizovat a současně čelit pokušení státu a mocných jednotlivců v něm získat více moci, než nezbytně potřebují. Protože každý zákon obsahující příkazy a zákazy zasahuje do svobody jednotlivce a jeho základních práv, je třeba uvážit, zda a do jaké míry jsou příkazy zákona zřetelně a přesně definovány, ale také, zda jsou svému účelu přiměřené, vhodné a potřebné“ (srov.

Klíma, Karel et. al. Komentář k Ústavě a Listině. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, s. 615). Především právě při maximálním respektu k těmto základním zásadám je možné podávat výklad amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky, neboť je to pouze soudní moc (srov. § 81 Ústavy), která realizuje zaručené základní právo na soudní ochranu, jež má svůj základ v Listině základních práv a svobod; ta zaručuje každému právo domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny), který především je povolán k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytoval ochranu právům (čl. 90 al. 1 Ústavy) [srov. náleží Ústavního soudu ze dne 4. 7. 1996, sp. zn. [III. ÚS 80/96](#)]. Tato obezřetnost soudní moci je nezbytná pro krajní případy možného nespravedlivého dopadu, který nelze u těchto individuálních právních aktů vyloučit.

Přezkoumávaný článek II amnestie byl vyhlášen ve znění „nařizují, aby bylo zastaveno pravomocně neskončené trestní stíhání, s výjimkou trestního stíhání proti uprchlému, od jehož zahájení k 1. lednu 2013 uplynulo více než 8 let, pro trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující deset let“.

Z jeho dikce je tedy zřejmé, že vyjadřuje splnění kumulativních podmínek, které musí být v každé konkrétní trestní věci dány pro to, aby mohl být použit, tzn. aby mohly nastat následky v tomto článku předpokládané a ve svých důsledcích realizované prostřednictvím ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. o zastavení trestního stíhání.

Pokud se týká podmínky článku II spočívající ve znaku „pro trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující deset let“, Městský soud v Praze správně vyšel z pojmu „trestní zákoník“, i když z povahy této abolicie je zřejmé, že se vztahuje na trestní stíhání, která byla zahajována v době před nabytím účinnosti zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, tj. ke dni 1. 1. 2010 (dále jen „trestní zákoník“), jak tomu bylo i u jmenovaných obviněných. Pro předmětnou abolicii má tato skutečnost význam v tom, že mohou nastávat situace, kdy ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku nebude pro obviněného, u něhož je abolicie zkoumána, příznivější právní posouzení trestného činu podle trestního zákoníku, a proto bude jeho čin posuzován podle trestního zákona č. 140/1961 Sb. (dále jen „trestní zákon“), a přesto bude třeba vycházet z hlediska trestnosti činu ze sazeb trestního zákoníku.

V projednávaném případě obviněných tak byl správně použit gramatický výklad tohoto článku amnestie, kde je výslovně použit pojem „trestní zákoník“ a stíhané skutky byly správně posuzovány podle sazby zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 5 tr. zákoníku, která nepřevyšuje deset let.

K další podmínce článku II týkající se pojmu zahájení trestního stíhání lze uvést, že trestní stíhání se vždy zahajuje pro určitý skutek (§ 160 tr. ř.), o němž se rozhoduje ve vztahu ke konkrétnímu obviněnému. Od okamžiku zahájení trestního stíhání je třeba rozhodovat pouze o skutku (ve vztahu ke konkrétnímu obviněnému), pro který bylo zahájeno trestní stíhání. Proto, je-li ve společném řízení (§ 20 tr. ř.) projednáváno více skutků, je zapotřebí se zabývat tím, kdy bylo pro konkrétní skutek zahájeno trestní stíhání, u každého skutku samostatně a ke každému z nich individuálně se musí posuzovat, zda od zahájení trestního stíhání uplynula doba 8 let či nikoliv. Může tak nastat situace, že abolicie dopadá na trestní stíhání pro onen skutek, zatímco na ostatní, které tuto časovou podmínku nesplňují, amnestie nedopadá, byť o nich bylo vedeno společné řízení. Z těchto důvodů je nutné vzhledem k ustanovení § 160 odst. 1, 5 tr. ř. při posuzování podmínky délky trestního stíhání z hlediska článku II amnestie určovat okamžik zahájení trestního stíhání u každého skutku samostatně.

Tato zásada se plně uplatní i u pokračujícího trestného činu (§ 116 tr. zákoníku), neboť podle § 12 odst. 12 tr. ř. skutkem se v procesním smyslu rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak. Z hlediska hmotně právního jde stále o jeden skutek a o jeden trestný čin. Hledisko hmotněprávní má zde své místo jen v posouzení, zdali „zbývající“ útoky pokračujícího trestného činu naplňují samy o sobě - bez části útoků, na které dopadá amnestie -

znaky trestného činu. Se zřetelem na povahu procesního ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. ve spojitosti s ustanovením § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., podle něhož se ohledně abolicie rozhoduje, a s přihlédnutím k zásadě vymezené v § 11 odst. 12 tr. ř. lze zahájení trestního stíhání ve vztahu k naplnění podmínky abolicie (článku II amnestie) zkoumat v případě pokračujícího trestného činu u každého dílčího útoku pokračujícího trestného činu zvlášť. To v praxi může znamenat, že u některých dílčích útoků pokračujícího skutku uplynula od okamžiku u nich zahájeného trestního stíhání doba delší 8 let, kdežto u jiných, pro které bylo trestní stíhání zahájeno později, tomu tak není. Proto je možné při splnění dalších hledisek tohoto článku amnestie abolicí použít jen pro některé z dílčích útoků pokračujícího trestného činu a ohledně jiných dílčích útoků nikoliv. Z těchto důvodů bude nutné u dílčích útoků, pro které nebylo zastaveno trestní stíhání podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., nově posuzovat, o jaký trestný čin se bude jednat.

Zde je třeba poznamenat, že soudy obou nižších stupňů v přezkoumávané věci postupovaly v souladu s výše uvedenou procesní zásadou, když do usnesení o zastavení trestního stíhání nebyly zahrnuty dílčí útoky (skutky) pokračujícího trestného činu, pro které bylo proti obviněným zahájeno trestní stíhání poprvé až dne 30. 3. 2005 (viz str. 6 usnesení Městského soudu v Praze).

Dovolatel v podaném dovolání ale nesouhlasí s tím, že oba soudy v dané věci prohlásily za splněnou podmínku článku II amnestie ohledně „neskončeného trestního stíhání, od jehož zahájení k 1. lednu 2013 uplynulo více než 8 let“, též ve vztahu k ostatní (v usnesení o zastavení trestního stíhání specifikované) trestné činnosti obviněných.

Nejvyšší soud je toho názoru, že při výkladu uvedené dikce je třeba vycházet z gramatického výkladu. Jestliže hlavním smyslem této abolicie je zastavit dlouhodobá trestní stíhání, je nutno vycházet ze skutečné doby neskončeného trestního stíhání. Trestní stíhání je proto možno zastavit jen v případě, že celková doba neskončeného trestního stíhání představovala dobu delší než 8 let, a to k datu vyhlášení amnestie.

Neskončeným trestním stíháním ve smyslu § 12 odst. 10 tr. ř. je ta část trestního řízení, která počíná zahájením trestního stíhání (sdělením obvinění), tj. oznámením usnesení o zahájení trestního stíhání osobě, u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že spáchala trestný čin (§ 160 tr. ř.), až do právní moci rozsudku (§ 120, § 139 tr. ř.), tzn. i trestního příkazu (§ 314e odst. 7 tr. ř.), případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé, které bylo učiněno orgánem činným v trestním řízení. Jedná se o usnesení o zastavení trestního stíhání (§ 172 a další tr. ř.), postoupení věci jinému orgánu (§ 171, § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř., a další).

Rozhodně nelze do stádia trestního stíhání zahrnout tu část trestního řízení, která mu obvykle předchází a tou je tzv. prověřování podle § 158 tr. ř. a násl. Tento závěr vyplývá ze samotné právní úpravy, kdy trestní stíhání je upraveno v hlavě desáté trestního řádu, přičemž podle § 160 odst. 1 tr. ř. nasvědčují-li prověřováním podle § 158 tr. ř. zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného, pokud není důvod k postupu podle § 159a odst. 2 a 3 nebo § 159b odst. 1 tr. ř.

Naproti tomu postup před zahájením trestního stíhání (§ 158 až § 159b tr. ř.) je upraven v hlavě deváté trestního řádu jako první stádium trestního řízení a současně i přípravného řízení, neboť orgány činné v trestním řízení v něm na rozdíl od předcházejících fází již postupují zásadně podle ustanovení trestního řádu. Jde tedy o počátek trestního procesu, jehož úlohou je zjišťovat podmínky, na základě nichž může být učiněn závěr o přechodu věci do dalšího úseku trestního řízení nebo závěr o tom, že tu takové podmínky chybí a je nutno věc řešit mimo rámec trestního řízení.

V této souvislosti je třeba poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2009 sp. zn. [4 Tz](#)

[69/2009](#), v němž je na zásadní rozdílnost těchto stádií přípravného řízení poukázáno.

Usnesení státní zástupkyně ze dne 21. 10. 2003, jímž podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušila usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání obviněných ze dne 11. 8. 2003 a tomuto orgánu uložila ve věci znovu jednat a rozhodnout, tak nemělo povahu skončení trestního stíhání, vyplývajícího z ustanovení § 12 odst. 10 tr. ř., neboť se nejednalo o meritorní rozhodnutí ve věci, ale zároveň znamenalo, že se věc vrací do stádia tzv. prověřování (§ 158 tr. ř. a násl.). Tudíž trestní stíhání proti obviněným v tomto mezidobí (od 21. 10. 2003 do 30. 3. 2005) neběželo, ale současně ani nebylo pravomocně zastaveno, takže zde nevznikla překážka věci rozhodnuté (*res iudicata*). Pro tento závěr pak svědčí i skutečnost, že proti obviněným mohlo být následně pro totožné skutky pokračujícího trestného činu podvodu dne 30. 3. 2005 opětovně zahájeno trestní stíhání vydáním nového usnesení policejního orgánu ze dne 30. 3. 2005. Vydání tohoto usnesení ale bylo zároveň i nezbytné k tomu, aby proti obviněným bylo možné trestní stíhání znovu vést. Kdyby stádium tzv. prověřování mělo stejnou povahu, jako stádium trestního stíhání, pak by nepochybně bylo zbytečné, aby policejní orgán proti obviněným nově zahajoval trestní stíhání vydáním příslušného usnesení podle § 160 odst. 1 tr. ř.

Podle názoru Nejvyššího soudu tak dobu po zrušení v pořadí prvního usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání obviněných (21. 10. 2003), do dne vydání nového usnesení o zahájení trestního stíhání obviněných (30. 3. 2005), do doby neskončeného trestního stíhání ve smyslu aboličního ustanovení amnestie započítávat nelze. Argumentace obou soudů v jimi vydaných usneseních, kterou zdůvodňují zastavení trestního stíhání obviněných na základě vyhlášené amnestie, je sice bezchybná pokud se jedná o účinek usnesení o zahájení trestního stíhání, coby konkrétního úkonu orgánu činného v trestním řízení, na přerušení promlčecí doby trestní odpovědnosti (§ 34 odst. 4 tr. zákoníku), či trestního stíhání (§ 67 odst. 3 trestního zákona), což již dříve vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 13. 5. 2009 sp. zn. [5 Tdo 1469/2008](#), ale tyto argumenty v přezkoumávaném případě použít nelze.

V něm se totiž jedná o otázku veskrze procesní, nikoli hmotně právní, jako tomu bylo v citované věci. Zde bylo nutné určit dobu pravomocně neskončeného trestního stíhání ke dni 1. 1. 2013, tedy ke dni vyhlášení amnestie. A v takovém případě platí, že lze uvažovat pouze s dobou, po kterou proti konkrétnímu obviněnému bylo vedeno trestní stíhání pro určitý skutek, přičemž ke dni vyhlášení amnestie nebylo toto trestní stíhání pravomocně skončeno některým ze zákonem předpokládaných rozhodnutí.

Oproti názoru dovolatele však Nejvyšší soud zároveň zastává výklad, že i dobu, po níž bylo proti obviněným vedeno v pořadí první trestní stíhání, tj. od 11. 8. 2003 do 21. 10. 2003, je třeba do celkové doby pravomocně neskončeného trestního stíhání započítat, neboť jak již bylo dříve zmíněno, toto trestní stíhání nebylo pravomocně skončeno (bylo pouze dočasně zrušeno) a nové, v pořadí druhé trestní stíhání obviněných na předchozí trestní stíhání ve všech podstatných okolnostech navazovalo, zejména bylo vedeno pro totožný skutek, jenž měl zakládat stejný trestný čin.

Zároveň je třeba uvést, že problematika formální bezvadnosti a obsahové úplnosti takového úkonu (usnesení o zahájení trestního stíhání) je sice otázkou významnou, ale nikoli z hlediska určení celkové doby trestního stíhání osoby obviněného. Pro obviněného je rozhodující skutečnost, že od okamžiku zahájení trestního stíhání je proti němu vedeno trestní řízení ve formě kvalitativně závažnější, neboť zde existují důkazy nasvědčující, že spáchal určitý skutek, jenž naplňuje znaky konkrétního trestného činu. Také proti němu orgány činné v trestním řízení mohou aplikovat instituty vyplývající z trestního řádu, které do té doby použít nemohly, např. rozhodnout o jeho vzetí do vazby, či rozhodnout o zákazu vycestování do zahraničí. Pokud na podkladě stížnosti obviněného následně z důvodu zjištěných formálních nedostatků, ale i z důvodů jiných státní zástupce usnesení o zahájení trestního stíhání zruší (nikoli trestní stíhání zastaví), není důvodné předmětnou dobu, po níž

bylo trestní stíhání proti takové osobě již vedeno, při stanovení celkové doby trestního stíhání ignorovat.

Vzhledem k uvedenému pak Nejvyšší soud shledal, že takto sečtená celková doba, po kterou bylo trestní stíhání proti obviněným ke dni 1. 1. 2013 vedeno, činí 7 roků, 11 měsíců a 12 dnů, takže nedošlo ke splnění podmínky vyplývající z čl. II amnestie, aby trestní stíhání nebylo pravomocně skončeno ve lhůtě 8 let ke dni vyhlášení této amnestie.

Nejvyšší soud jako soud dovolací proto dospěl ke konečnému závěru, že jak usnesení soudu prvního stupně, tak usnesení soudu stížnostního byla vydána v rozporu se zněním vyhlášené amnestie a v důsledku toho i v rozporu se zákonem. Proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013 sp. zn. 4 To 5/2013 i předchozí usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 2013 sp. zn. 46 T 11/2006. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. věta druhá zrušil také další rozhodnutí na zrušená usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. To jinými slovy znamená, že bude pokračovat v hlavním líčení a po provedení potřebného dokazování ve věci meritorně rozhodne.

Tomuto rozhodnutí nebránilo ani ustanovení § 265p odst. 2 písm. b) tr. ř., jelikož spornou otázkou a předmětem dovolání nejvyššího státního zástupce v neprospěch obviněných nebyla problematika spojená s jejich trestní odpovědností za spáchaný čin, ale byla jí pouze a výhradně otázka, zda se na čin obviněných vztahuje rozhodnutí o amnestii, konkrétně aby se v jejich trestním stíhání nepokračovalo. V případě, že by dovolací soud konstatoval, že se na čin obviněných aboliční ustanovení amnestie vztahuje, muselo by být podané dovolání odmítnuto, jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Pokud by ale dovolání nejvyššího státního zástupce napadalo výhradně hmotně právní závěry soudů vztahující se k případné vině obviněných, či trestu, který by jim hrozil, pak by muselo být takové dovolání odmítnuto, jako nepřípustné podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. Jestliže ve věci obviněných dovolací soud zjistil, že úvahy obou soudů nižších stupňů vztahující se k aplikaci aboličního ustanovení amnestie nebyly celkově souladné s jeho zněním, bylo na podkladě podaného dovolání nejvyššího státního zástupce rozhodnuto tak, jak to vyplývá z učiněného výroku tohoto rozhodnutí.